

* *Din istoricul presei tulcene pentru copii și tineret*

COPILUL DOBROGEAN (1935-1938)

În numărul 1 (ian.) 1935 al revistei, Comitetul în „Cuvântul către copii...” se adresa astfel învățătorilor și elevilor din școlile județului Tulcea.

„Omenirea se zbate încă în nevoi grele: pe care voi, copii, nu le înțelegeți. Voi sunteți puși în afară de grijile noastre ale celor mari! Vouă vă cerem un singur lucru numai: Să ne ajutați când puteți și cum puteți. Revista **Copilul Dobrogean** este revista voastră, a copiilor din Dobrogea – noi, învățătorii, o tipărim și ne vom bate capul să v-o trimitem prin poștă la toți aceia care veți vrea s-o citiți. Vouă vă cerem să ne trimiteți prin Domnul sau Domnișoara voastră ce găsiți că este bun de scris pentru colegii voștri: compuneri cu descrierea satului sau a unei excursii în jurul satului, ghicitori și păcăleli auzite în satul vostru, cântece, povestea satului vostru ș.a.

Pe toate le vom publica în revista aceasta pe care o veți primi în fiecare lună o dată, iar la sfârșitul anului vom împărți premii la cei mai harnici dintre voi.

Cu Revista Copilului Dobrogean deschidem o luptă de întrecere cu alte județe în care astfel de reviste există de mult și nădăjduim că nu vom rămâne cu mult în urma lor”.

În urmă cu 77 de ani **Revista Copilului Dobrogean** apărea sub auspiciile Asociației învățătorilor, secția Tulcea, lunar, sub conducerea următorului comitet:

D. Dogaru – învățător, ing. A. Popescu – profesor, pictor V. Pavlov – profesor, I. Petrache – învățător.

* Redacția: Constantin Petrache, revizor școlar.

* Administrația: N. Damienescu, învățător

* Format: 23 x 17

* Abonament anual: 40 lei; abonament de sprijin: 80 lei

Nefiind satisfăcuți de informațiile, destul de sporadice, găsite în câteva materiale cercetate de-a lungul anilor, am simțit nevoia studierii întregii colecții aflate la Biblioteca Academiei. Am spus, așadar, să cunoaștem obiectivele revistei, rubricile, numele autorilor locali și al unor colaboratori.

conținutul propriu-zis al materialelor publicate, nivelul valoric al compozițiilor și desenelor, evoluția revistei, imixtiunea politicului etc.

Încă de la început trebuie să facem precizarea că această revistă s-a numit *Revista Copilului Dobrogean*; de la nr. 9/nov. 1935 apare denumirea *REVISTA COPILUL DOBROGEAN*, titlu sub care este cunoscută, înregistrată în diferite dicționare și citată în anumite materiale.

Numărul 1/1935 e dominat de materialele scrise de învățători cu prilejul sărbătorilor de iarnă: versuri, povești despre Moș Crăciun, plugușorul revistei (înv. D. Dogaru, Nicu Damienescu, Titus Modiga).

D. Dogaru e un talentat povestitor prin „Minunatele călătorii ale lui Ionică Gât – Scurt” (nr. 2-3,9), „Lupta cu Zmeul Iadului” (nr. 4), „Nunta din Palatul de Cristal” (nr. 5).

Nicu Damienescu („Nenea Nicu”, gazdă în toate numerele) este apropiat de copii, sfătuitor, înțelept. Remarcăm: „Povestea lui Moș Crăciun!”, „Moș Crăciun în județul Tulcea” (nr. 1), „Povestea orașului Tulcea” (nr. 2), „Motcu cel șchiop” (3-5), „Crăciunul în 1916” (nr.10).

Membrii comitetului introduc în sumarul numerelor revistei poezii și proze potrivite nivelului elevilor, semnate de **Panait Cerna** („Mamă”, nr. 2, „Martie”, nr. 3), **G. Topârceanu** („Primăvară”, nr. 4), **C. Negruzzi** („Păcală și Tândală”, nr. 5), **Fr. Jammes** („Era grozav” – trad. Perpessicius, nr. 6), **G. Coatu – Cerna** („Lupul stăpân” – versuri, nr. 8; „Geanta-n cui”, an. II, nr. 6; „Lupul și oaia”, an. III, nr.9-10; „Tutun în lulea”, an IV, nr.1-2), **G. Coșbuc** („Cântec”, an II, nr.3-4); **Elena Farago** („În ziua de Paști”, an IV, nr.3-4).

De la numărul 2/1935, elevii, încurajați de învățătorii lor, trimit compoziții variate, cu titluri sugestive: „Amintiri dintr-o vacanță” (M.C.), „Portul Tulcea” – descriere (I.E.), „Din copilărie” (P.Gh.), „Iepurașul” (A.G.).

Semnăturile, în principal, aparțin elevilor de la școlile: Chilia Veche, Liceul Pr. Carol, Meidanchioi, Beștepe, Șc. Nr. 4 fete Tulcea, Șc. Nr. 1 Pecineaga, Șc. Nr. 3 fete, Cerna, Lunca, Șc. Nr. 9 Galați, Neatârnarea, Carmen Sylva, Casimcea, Regina Elisabeta, Șc. Nr. 1 băieți, Șc. Nr. 2 fete, Mahmudia, Ismail, ș.a.

Dintre elevii talentați, sunt publicați cu o anumită frecvență:

- **Mircea FOCȘA** (Pecineaga) cu poeziile: „S-o apărăm” (nr. 5), „Vine” (nr. 4), „Revistei Copilul Dobrogean” (nr. 3), „Cartea” (nr. 9), „După un an” (an II, nr. 1), „Martie” (an II, nr. 3-4), „Eroii” (an II, nr. 5), „Căline” (an II, nr. 9), „Sub steagul sfânt” (an III, nr. 1), „10 Mai” (an IV, nr. 5), „Să ne trăiești, stăpâne” (an IV, nr. 6-7), „Bine v-am găsit, copii”, „Rugăciune” (an IV, nr. 8-9), „A noastră-i România” (an IV. Nr. 10).
- **Gheorghe CALCIU** (Mahmudia), „O noapte la vie” (an II, nr. 1), „Eroilor” (an II, nr. 3-4), „O vorbă bună” (an III, nr. 4).

Mulți dintre elevii publicați în numerele revistei au jucat un rol important în viața culturală a ținutului imediat după război. S-au afirmat în administrație, drept, jurnalistică, armată, învățământ, economie: Gh. Papadopol, Bonjug N. Emil, Vasile Calcandi, Udrea Gheorghe, Gheorghe Focșa, Iacobini Adrian, Adrian Popescu Comișani, **Paul Barbăneagră**, Pascale Nicolai, Vasile Jecu, Garabet Traian, Florea Hristache, Stoianovici Alex., D. Iordăchescu, Tincu Ion, Focșa Ion, Mateiescu Cornelia, Lazarovici Adela, Dumitru Aurora ș.a.

În paginile revistei a apărut, la inițiativa comitetului, o rubrică intitulată „Să învățăm jucându-ne” în care s-au publicat jocuri de cuvinte, șarade, ghicitori, „diferite combinațiuni practice”. Foarte interesante erau rubricile: „Puțină veselie”, „Haz și glume!”, „Poșta redacției”, „Gândește-te și dezleagă și tu un joc...”, „Hai să râdem”.

Lectorul atent al revistei COPILUL DOBROGEAN, an II/1936, reține câteva subiecte și compoziții interesante și peste ani:

„Ionică Cojochiță (Poarta dobrogeană)” de George Focșa Sargantinny (nr. 1-2);

„Horia, Cloșca și Crișan” (P.N.) în nr.2;

„Însemnările călătoriei mele la Ierusalim” (H.I.H.), nr. 3-4;

„Se duc cocoarele” – N. Damienescu (nr. 7-8).

Se observă, studiind titlurile creațiilor, că îngrijitorii fiecărui număr al revistei au ordonat compozițiile primite de la învățători și elevi pe anotimpuri, munci agricole, simboluri biblice, semnificațiile sărbătorilor, înțelepciunea poporului, călătoriile, întâmplările, evenimentele istorice și mari personalități, simboluri silvestre și florale, animale și păsări, legende ș.a.

Compoziții de real interes publicate în revistă în anul III/1937:

„Te felicit, iubită revistă” (B.A.), „Ziua Unirii românilor” (T.Gh.), „O inspecție școlară” (A.T.) – nr. 1;

„Cristos a înviat?” – Mircea Dem. Rădulescu („Universul”), „De unde vine numele Sf. Paști” – C. Petrache, revizor școlar (nr. 4);

„Date statistice asupra României” (C.V.), „Scrisoarea lui Nenea Nicu către cititori”, nr. 2-3;

„Câțiva premianți de la concursul organizat de revistă...” (nr. 6); „Cercul cultural la școala noastră” (I.V.), nr. 9-10.

Un lucru foarte important! Începând cu anul III, nr. 7-8 (sept. – oct. 1937) nu mai apare comitetul redacțional, ci doar C. Petrache (Director) și N. Damienescu (red./adm.).

Pentru a înțelege evoluția revistei, împlinirile și neajunsurile, este nevoie să cunoaștem articolul „Patru ani de apariție” de D. Iordăchescu (an IV, nr. 1-2/ian.-febr. 1938):

„S-au împlinit patru ani de când a luat naștere revista „Copilul Dobrogean”, din Tulcea, sub conducerea unui comitet în frunte cu dl. revizor școlar Constantin Petrache, inițiatorul acestei frumoase realizări.

Revistă frumoasă și absolut necesară școlărimii județului nostru prin conținutul educativ și instructiv ce revista pune la dispoziție școlărilor noștri, dându-le totodată și posibilitatea de a se manifesta, fiecare, după puteri, scoțând lună cu lună în relief aptitudini ce se vor dezvolta odată cu vârsta.

Dar ca și în orice început frumos și revista aceasta a avut de luptat numai cu nevoi și frumusețe și cu nepăsarea multora dintre noi! Cunoscut sate unde chiar după patru ani de apariție această revistă n-a fost văzută de școlarii satului! Din aceste cauze și altele de ordin tehnic, apariția revistei

se face cu multă greutate. Vine timpul ca revista să apară de la 1 la 15 a luni și în loc să aibă material așa de mult, încât să fie necesară o triere a lui, culmea nepăsării, revista nu are materialul măcar să se poată tipări, și atunci îl vezi pe bietul Nenea Nicu (Dl. Damienescu) sufletul acestei reviste cum roagă colegii și școlarii, în dreapta și în stânga, să-i vină în ajutor cu câte un articolaș, ca să poată umple măcar paginile din revistă.

D-apoi cheltuiala cu tiparul! Totdeauna cheltuielile au întrecut veniturile și atunci!... apel la buzunarul membrilor din comitet.

Dar să fim mai optimiști și, cu noul an de apariție, să nădăjduim că situația aceasta așa de precară va dispărea și, odată cu venirea în capul județului a d-lui Revizor Constantin Petrache, cel care i-a dat viață acestei reviste, lucrurile vor lua altă întorsătură (..)

Din anul al IV-lea de apariție a revistei (1938) pot fi reținute articole precum:

„Tinerimea română” – Secția Tulcea – Clasificare (nr. 3-4);

„Pagina străjerilor. Credință și muncă pentru țară și rege” (nr. 5);

„Cântec – micuței Cătălina Buzoianu de M. Focșa Micu (nr. 8-9).

Ce-am văzut la înmormântarea mareșalului Alexandru Averescu (M. Gh.); „De ce îmi este dragă Dobrogea” (I.V.) – nr. 10.

O mențiune specială pentru desenele din fiecare număr al revistei și pentru copertele acesteia (desenele semnate T. Iacobelle – fotograf) în nr. 10/1935; 9-10/1937; nr. 11/1938).

Nu există date, din sursele cercetate de noi, care să conducă la înțelegerea cauzelor încetării apariției revistei. Ultimul număr cercetat de mine la Biblioteca Academiei este nr. 11/1938 (dec.).

În cele 41 de numere cunoscute (din care, numere duble: an II, nr.3-4, 7-8; an III: nr. 2-3, 7-8, 9-10; an IV: nr. 1-2; 3-4; 6-7; 8-9), însumând peste 700 de pagini, revista COPILUL DOBROGEAN a fost o publicație de educație și literatură pentru elevi, care a cultivat, cu bun gust și emulație, spiritul inventiv, creativ, moral, religios și estetic al copiilor și adolescenților din Tulcea și localitățile județului, găzduind și copii din alte zone ale țării. Ultimele numere editate în anul 1938 suferă de ingerința politicului, evidentă în mai multe materiale: elogiile aduse regelui Carol al II-lea și Marelui Voievod de Alba Iulia, Mihai, versuri dedicate acestora, fotografiile pe copertă etc.

La Constanța apărea, în același timp, publicația școlărească „Bucuria noastră” (1935-1936, 14 numere, 80 pag.) editată de Șc. Nr. 14 Constanța.

Publicații similare: „Mugurașul” (București), „Ghiocei” (Focșani), „Luminița” (Brăila).

Revista COPILUL DOBROGEAN se deosebește, totuși, de unele publicații ale epocii prin faptul că nu a fost editată de o anumită școală, ci ea a fost expresia spirituală colectivă. În paginile sale s-au întâlnit copiii, adolescenții și dascălii lor din întregul ținut al Dobrogei de nord (peste 170 de semnături ale elevilor și peste 60 de semnături de învățători, institutori pensionari, profesori).

1. Colecția revistei „Copilul dobrogean” (ian. 1935 - dec. 1938) – Biblioteca Academiei

2. P. Zaharia „100 de ani de presă tulceană” (1879-1979), Supliment PEUCE, 1979, p. 84-86 – articolul „Patru ani de apariție”, reprodus în lucrare, este notat greșit în privința apariției. Dată corectă: an IV, nr.1-2 (ian.febr.1938)
3. N. Rusali „Contribuția cadrelor didactice în dezvoltarea presei în Dobrogea”, în „Convorbiri didactice”, Tulcea, vol. IV/1975, pag. 167, col. 2
4. N. Rusali „Preocupări de folclor în presa tulceană în perioada 1878-1940”, în PEUCE, 1971, II, Tulcea, p. 389, (datează greșit apariția revistei COPILUL DOBROGEAN, în 1937
5. Dumitru Constantin – Zamfir, Octavian Georgescu „Presă dobrogeană. Bibliografie comentată și adnotată” (1878-1980), BJC, Constanța, 1985, p. 260-261
6. Axenia Hogeia „Personalii. Dicționar bibliografic”, Ex. Ponto Constanța, 2000, p. 40-41 (cap. Calciu – Dumitreasa, Gheorghe)
7. Revista „Steaua Dobrogei”, Tulcea, an I, nr. 2/1999, p. 39 (date despre intelectualul dobrogean Mircea Focșa)

Prof.Mihai Marinache,

Seminarul Teologic „Ioan Casian” Tulcea

